

Vzreja

POTEK PARITVE

Piše: Urška KRIVEC / *Fotografiji:* Blaž KOŠAK

Tudi pri paritvah obstajajo določena pravila, ki jih je dobro upoštevati. O težavah, na katere lahko naletimo pri paritvi, smo že govorili, tokrat pa pišemo o idealnih pogojih paritve.

Kako določimo pravi dan za paritev?

Še zlasti, ko se odpravljamo na paritev v tujino ali pa nimamo plemenjaka na voljo kje blizu, je dobro čim bolj natančno določiti dan, ko bomo imeli za uspešno paritev največ možnosti. Na ta dan pa lahko pričakujemo tudi bolj uspešno oploditev psičke. Pogosto se namreč zgodi, da je bila paritev sicer uspešna, mladičkov pa ni bilo. Za to je lahko več razlogov, največkrat je razlog prekmalu ali prepozno opravljena paritev. S čim si torej lahko pomagamo?

Če bomo imeli izkušenega plemenjaka, bomo lahko iz njegovega vedenja in ravnanja s psico ugotovili, ali je čas za paritev primeren. Da je »zrela«, pa nam okvirno pokaže tudi psička, in sicer z umikanjem repa, če jo podrgnemo po križcu. Vedeti pa moramo, da so te metode izbiranja primerne časa le okvirne in nezanesljive, zato je bolje, da poiščemo strokovno veterinarsko pomoč. Veterinar lahko primeren dan za parjenje določi na več načinov.

Nekateri načini so bolj zanesljivi, drugi malce manj. Predstavljamo vam dva najpogostejša načina za določitev najbolj optimalnega dneva za paritev.

1. **Mikroskopski pregled brisa**, ki ga veterinar odvzame s površine nožnice. Psičko na pregled k veterinarju peljemo takrat, ko opazimo vodeni izcedek iz nožnice. Pri tem si pomagamo z belo papirnato brisačo, s katero rahlo obrišemo okoli nožnice in tako vidimo, kakšen postaja izcedek. Bolj natančno bomo najboljši dan paritve lahko ugotovili, če bomo psičko na pregled k veterinarju peljali večkrat, in sicer vsaj dvakrat v razmiku nekaj dni. Če nismo prepričani, kdaj je izcedek primeren za pregled, psičko k veterinarju peljemo večkrat. Po tej metodi dobimo nek časovni okvir, v katerem imamo največ možnosti za uspešno oploditev, vendar ta metoda ni najbolj natančna.

2. **Merjenje koncentracije progesterona v krvi** je eden od najbolj zanesljivih načinov določanja najbolj optimalnega časa paritve. Tudi v tem primeru je dobro psičko na pregled peljati večkrat, da veterinar vzame kri, ki jo pregledajo v laboratoriju. V Sloveniji je eden takšnih laboratorijev v Ljubljani – rezultate dobimo še isti dan, če vzorec dobijo v dopoldanskem času. Po navadi prvi pregled krvi opravimo približno sedem dni po tem, ko smo prvič opazili krvavitev. Zelo verjetno je namreč, da smo prve dni krvavitev spregledali, še zlasti, če psička živi na prostem (v pesjaku) in se zelo pogosto čisti in liže. Po tem testu dobimo prvo informacijo o

koncentraciji progesterona v krvi. Če je bila vsebnost progesterona še zelo nizka, lahko test ponovimo čez nekaj dni, vendar ne več kot od 4 do 5 dni kasneje, saj lahko v tem času vsebnost progesterona že strmo naraste. Sprememba koncentracije progesterona se namreč pojavi kot posledica ovulacije.

Več o tem bomo še pisali. Metoda merjenja koncentracije progesterona je zelo zanesljiva in je še posebej primerna za psičke pri prvih paritvah, ko še ne vemo, po katerem dnevu od začetka krvavitve je naša psička godna za paritev. Nekatere so namreč za uspešno paritev primerne zelo kratek čas, spet druge dlje. Pri tem pa nikar ne poslušajmo drugih, ki nam razlagajo, kateri dan je za paritev najugodnejši. Naša psička je edinstvena in okoliščine, v katerih se nahaja, so specifične, zato vedno lahko pride do odstopanj.

Čas je pravi, kaj pa zdaj?

Kot smo že pisali, praviloma psičko pripeljemo k samcu. Najprej poskrbimo, da oba ločeno, v miru, dovolj proč drug od drugega opravita svoje fiziološke potrebe. Pri tem je zaželeno, da psička urinira tam, kjer bomo kasneje opravili paritev. Samca bo namreč vonj njenega urina še bolj spodbudil k paritvi. Pomembno je, da svoje potrebe oba opravita pred paritvijo, saj tako sprostita del napetosti. Uriniranje takoj po paritvi ni zaželeno, saj s tem lahko zmanjšamo možnost uspešne oploditve.

Psičko pred paritvijo odpeljemo v miren prostor, kjer si lahko v miru odpočije. Ko to opravimo, je zelo priporočljivo, da se partnerja spoznata in poigrata. Če ni kakšne nevarnosti za poškodbe (ugriz), ju pustimo, da se lovita in igrata. Nič hudega, če samica malce zarenči, saj je tudi to del paritvene igre med njima, prek katere se spoznavata in drug drugega preizkušata. Pazimo le na znake agresije, da drug drugega ne bi poškodovala.

Če je psička pripravljena na paritev, bo samcu pustila, da jo ovohava. Sprva se mu bo malce umikala, nato bo pustila, da jo ovoha, potem bo umaknila rep, se obrnila proč ter mu tako dala možnost za naskok. Izkušen samec bo psičko zelo hitro naskočil in jo trdno prijel s prednjima tačkama. Do samega izliva semena pride zelo hitro, a šele zdaj prihaja čas, ko lahko povečamo možnost uspeha oploditve. Po kakšni minuti aktivne paritve samec sestopi s psičko in tedaj mu pomagajmo, da se bosta partnerja z glavo obrnila proč drug od drugega.

Pri tem sodelujemo tako, da samcu pomagamo dvigniti zadnjo nogo preko hrbta psičke, tako da se tesno stikata z zadnjim delom. Spolni ud

sameca je namreč tesno zagoden v nožnici psičke, zaradi posebne nabreklina, ki nekje po 20 minutah (lahko tudi pozneje) popusti. Nasilna ločitev psa in psice v tem položaju lahko oba partnerja resno poškoduje. Ko sta samec in samica »sprijeta«, poskrbimo, da sta čim bolj mirna. Če je treba, ju držimo, da ne vlečeta narazen in da se ne usedata. Oba sta namreč zelo utrujena, še zlasti psička, na kateri je bila vsa samčeva teža. Velikokrat se samec zaradi izčrpanosti za kratek čas kar spusti na psico ter na njej počiva, ko konča prvi del paritve. Tega mu ne smemo dopustiti, saj je psička zaradi tega brez potrebe dodatno obremenjena, zato samca obrnemo in mu pomagamo dvigniti zadnjo nogo prek hrbta.

Po razdružitvi pazimo, da se pes ne uleže na nečisto podlago, preden se njegov ud ne povrne v prvotno stanje. Včasih se psi s penisom prav nerodno podrgnejo po podlagi, kar lahko privede tudi do kasnejših vnetij in okužb. Psičko pustimo, da se očisti, nato pa jo brez uriniranja odpeljemo na mirno mesto, kjer bo počivala.

Zelo pomembno je, da samcu ne pustimo ponovnega skoka takoj za uspešno paritvijo. Nekateri samci bodo takoj po razdružitvi ponovno poskušali naskočiti psico. Oba zdaj potrebujeta počitek, do naslednje paritve, ki jo opravimo nekje čez dva ali tri dni, odvisno od optimalnega časa prve uspešne paritve. Imejmo v mislih, da pri paritvah lahko nastopijo težave in ni nujno, da bo paritev že prvi dan uspešna, zato se na pot odpravimo prej in nikar ne čakajmo na zadnji dan.

